

Kaukopalveluohjelman valinta

Kaukopalvelun koulutuspäivä 22.5.2008
Juhani Räsänen

Kaukopalvelu on vaikeimmin
automatisoitavia alueita kirjastotyössä

... varsinkin Suomessa.

Millaista ohjelmaa etsittiin

- Konsortiokäyttöön sopiva ja toimii nykyisten ja tulevien järjestelmien kanssa (Nelli, Voyager, Aleph-Linda)
- Suomalaisiin toimintatapoihin soveltuva
- Sopeutuu muutoksiin
- Vastaavissa konsortioissa jo käytössä oleva
- Luotettava toimittaja
- Hyvä standardiperusta
- Hinta

Minkälaisia tarjouksia saimme

- Relais Enterprise ja OCLC VDX (Relais ILL)
- Kumpikin täyttävät kriteerit
- Eriäinen yhtiötausta
- Relais siirtymässä osittain Open Access pohjalle
- Molemmissa runsaasti vaihtoehtoisia toimintoja ja ne ovat korostetusti vaihteleviin ympäristöihin sovellettavissa
- VDX virkailijakäyttöliittymä webbipohjainen
- Asiakasnäytöt käännettävissä suomeksi
- Ohjelma todennäköisesti CSC:n serverille (Oracle)

Monipuolisuus tekee arvioinnin vaikeaksi

Asiat voi tehdä niin monella tavalla

Testaus vielä kesken !

Standardiperusta

- Z39.50
 - Unicode
 - ISO ILL 10160/61 (PIG profiili)
 - NCIP
 - SIP, SIP2
 - OpenURL 1.0.
 - LDAP, Shibboleth
- jne...

Pyyntölainaus - asiakkaan tilaukset ohjelmaan

- Asiakkaiden tilaukset mielellään OpenUrl kaavakkeilla Nellistä (SFX-linkillä)tai Voyager paikannuksen jälkeen (Linda tai kirjastoluettelo)
- Avoin kaavake jos paikannusta ei ole
- Asiakkaan tunnistautuminen suotavaa ennen kaavakkeen lähettämistä – asiakasrekisteri kaukopalveluohjelmassa (?)
- Jos asiakas ei ole asiakasrekisterissä tarjotaan rekisteröitymistä
- Asiakkaat voivat itse tarkistaa tilaustensa tilan, pyytää uusintaa tai pyytää perumaan tilaus

Pyyntölainausta - tilaukset toisiin kirjastoihin

- Ohjelma yrittää paikantaa julkaisut käyttäen Z39.50 standardia
- Jos omistavia kirjastoja useita se luo kiertolistan
- Voidaan päättää millaista automaatiotasoa käytetään
- Monia tapoja tilausten lähettämisessä eteenpäin
- Esim. ISO ILL (tai vastaava)
- Sähköposti
- Structured Email, Generic Script
- Pohjoismaiset kirjastot ja Subito – käytettävä kuitenkin niiden omaa liittymää ?
- British Library, CISTI, OCLC tilaukset suoraan eritavoin (ArtEmail, ISO ILL)

Antolainaus

- Kirjastojen päätettävä millä tavoilla haluavat ottaa tilauksia vastaan. Toivottavaa on että tilaukset saadaan suoraan ohjelmaan.
- ISO ILL standardi (tai vastaava)
- Muotoiltu sähköposti (Structured Email tai Generic Script)
- Tilauskaavakkeet niille kirjastoille, joilla ei ole kaukopalveluohjelmaa
- Sähköposti
- Pohjoismaiset BIBSYS, Danweb, Libris ja NOSP tilaukset pitää yrittää saada suoraan järjestelmään
- Jääkö joitakin tapoja pois – aineistopyyntö, vapaamuotoiset sähköpostit?

Antolainaus - tilausten toimitus

Kopiot

- Kopioiden skannaukseen ja lähetykseen eri tapoja
Lähetys sähköpostin liitteenä tai siirto serverille
Vaatii kaukopalveluohjelman ja skannausohjelman yhteistyötä
esim. Twain ajuria

Lainat

- Lainattava myös kirjastojärjestelmässä
NCIP tuki Voyagerin puolelta poistaisi tämän työvaiheen
Tähän tarvitaan yhteistyötä ExLibriksen puolelta

Tilausten hallinta

- Ohjelma pyrkii päivittämään tilauksen tilan automaattisesti jos tilaustapa antaa siihen mahdollisuuden (ISO ILL)
- Muuten tehtävä muutokset manuaalisesti
- Jos kiertolistan ensimmäinen kirjasto ei pysty tilausta toimittamaan tai se odottaa liian kauan toimenpiteitä se siirtyy seuraavaan
- Tilauksen elinkaaren loputtua se siirtyy arkistoon

Raportit ja laskutus

- Kaikki tieto mitä ohjelmaan tallennetaan saadaan sieltä myös ulos
- Jos valmiit raportit eivät riitä niitä voidaan tehdä lisää
- Voidaan myös tehdä erikoishakuja, mutta se vaatii tietokannan ja tietokantahakujen tuntemista
- Laskutukseen erilaisia välineitä tai ainakin tilastot saadaan siitä mitä minnekin on toimitettu ja hinta
- Laskutusikäytäntömme voi olla melkoinen haaste ohjelmille

Miksi hankkisimme kaukopalveluohjelman ?

- Plussat
- Osan kaukopalvelun rutiineista osaa ohjelmakin ?
- Voimme keskittyä vaikeampiin tilauksiin – henkilökuntaa kaukopalvelussa yhä vähemmän ?
- Korvaako ohjelma yhteislainauksen ?
- Tarvitsemme joka tapauksessa jonkinlaisen tilaustenhallintajärjestelmän – kirjastot joutuvat huolehtimaan sen hankinnasta itse jos keskitettyä ratkaisua ei tule

Miksi hankkisimme kaukopalveluohjelman ?

- Yhteensopivuus – kun kirjastot käyttävät samaa ohjelmaa tai yhteensopivia (ISO ILL) tilaaminen ja tilausten käsittely helpottuu
- Vastaaviin projekteihin on ryhdytty muuallakin ja kokemukset ovat olleet myönteisiä

Miinukset ?

- Ohjelman hankinnasta tulee kustannuksia
- Käyttöön otossa tehtävä paljon erilaisia ratkaisuja
- Uuden ohjelman opetteluun vaatima työ jos ei ole varma tarvitseeko sitä

Jatko

- Suositus hankinnasta syksyyn mennessä
- Kirjastojen johtajat päättävät kuultuaan kaukopalveluaan
- Mukaan voi tulla myöhemminkin
- Kommentteja ja kysymyksiä ?

